

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ВІДДІЛ ОСВІТИ СЕВЕРОДОНЕЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
СЕРЕДНЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ № 6

З ДОСВІДУ РОБОТИ ШКОЛИ

**ПАТРІОТАМИ ТА
ГРОМАДЯНАМИ
НЕ НАРОДЖУЮТЬСЯ,
А СТАЮТЬ**

Севєродонецьк

2010

Патріотами та громадянами не народжуються, а стають:
Інформаційно-методичні матеріали з досвіду роботи педагогічного колективу середньої загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 6 м. Сєвєродонецька Луганської області щодо патріотичного виховання школярів/ Укладач: С.В. Демчук, І.В. Сташевська. – Сєвєродонецьк, школа № 6, 2010. – 38 с.

У к л а д а ч :

- Демчук С.В.* - заступник директора з ВР середньої загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 6 м. Сєвєродонецька Луганської області, спеціаліст першої категорії, старший учитель
- Сташевська І.В.* - педагог-організатор середньої загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 6 м. Сєвєродонецька Луганської області, спеціаліст першої категорії

Збірка містить матеріали з досвіду роботи педагогічного колективу СЗШ № 6 м. Сєвєродонецька Луганської області з патріотичного виховання школярів. Дана збірка розкриває систему роботи закладу з даного напрямку виховної роботи, а також зміст, форми й методи патріотичного виховання. Матеріали містять інформацію про методичне забезпечення, роботу Зали бойової слави. Крім того до збірки включено розробки заходів з військово-патріотичного виховання та корисний додатковий матеріал, пов'язаний з представленими матеріалами.

Видання прийде на допомогу заступникам директорів з ВР, педагогам-організаторам, класним керівникам.

*Схвалено методичною радою
середньої загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 6
м. Сєвєродонецька Луганської області
(протокол № 5 від 20 травня 2010 року)*

*РЕКОМЕНДОВАНО ПЕДАГОГІЧНОЮ РАДОЮ СЕРЕДНЬОЇ
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ І-ІІІ СТУПЕНІВ № 6
м. СЄВЄРОДОНЕЦЬКА ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ*

Зміст

Вступ	4
Розділ 1. Патріотами та громадянами не народжуються , а стають (зміст, форми, методи патріотичного виховання школярів).....	5
Розділ 2. Науково-методичне забезпечення патріотичного виховання школярів.....	15
Розділ 3. Зала бойової слави – шкільна скарбничка духовного становлення особистості	20
Розділ 4. Пишаємось Вітчизною своєю (розробки заходів з військово- патріотичного виховання).....	23
4.1. Історико-літературна композиція «Забуттю не підлягає».....	23
4.2. Проект «Ігри патріотів» (військово-спортивна гра на місцевості).....	33
Література	38
Додатки	39

Вступ

Останнім часом у школах України зростає роль патріотичного виховання школярів. Патріотичне виховання – основа, на якій ґрунтується суспільство держави. Стати громадянином – бути свідомим членом своєї держави, відданим сином Батьківщини. Тому колектив нашої школи впевнений у тому, що патріотами не народжуються, а стають. Суть патріотизму розкривається у вмінні жити інтересами свого народу, власної держави. Виховувати в дитині патріота - це означає для нас навчати її жити заради Вітчизни.

Патріотичне виховання в школі № 6 м. Сєвєродонецька обрано пріоритетним напрямком виховної роботи колективу. Представлений матеріал збірки містить матеріали з даного напрямку роботи. Накопичений досвід дозволив колективу вчителів побудувати свою систему роботи з патріотичного виховання. У збірці розкрито зміст, форми, методи роботи зі школярами, які стали традиційними в нашому закладі та положені в основу системи патріотичного виховання.

Велику роль у патріотичному становленні підростаючого покоління в школі відіграє Зала бойової слави, що існує з 2004 року. Очолює роботу зали слави Москаленко О.Ю., учитель історії. За цей період Зала слави стала справжньою шкільною скарбничкою духовного становлення особистості.

Одним з перспективних шляхів виховання юних патріотів України є проведення цікавих і змістовних тематичних заходів. У своїй роботі класні керівники використовують як традиційні свята, так і проектні технології. У збірці представлено проекти, які було впроваджено в практику патріотичного виховання в закладі протягом 2008-2009, 2009-2010н.р.

Сподіваємось, що матеріали збірки стануть теоретичною та практичною основою для колег з інших шкіл у їх нелегкому, але цікавому, творчому процесі виховання справжніх громадян.

Розділ 1. Патріотами та громадянами не народжуються , а стають (зміст, форми, методи патріотичного виховання школярів)

Патріотичне виховання має багато граней. Перша з них – бачення світу. те, що відкривається перед людиною з перших кроків її свідомого життя – з того моменту, як вона подумала і пережила, - вона повинна не тільки бачити й розуміти, а любити, дорожити цим, вважати своїм, відчувати себе частинкою світу, в якому народилася. Подбайте, щоб тисячі найтонших ниточок пов'язували особистість з Вітчизною.

В. Сухомлинський

Розвиток виховної системи школи полягає в розв'язанні першочергового завдання - утвердженні принципово нової ролі виховної роботи з дітьми та учнівської молоді. З одного боку необхідно зберегти кращі традиції працелюбства, моралі, життєстверджуючих ідеалів, відданості рідній землі, Батьківщині. У зв'язку з цим проблема виховання свідомого громадянина, патріота, набуття молоддю соціального досвіду, високої культури міжнаціональних взаємовідносин, формування в дітей та молоді потреби й вміння жити в громадянському суспільстві є актуальною. Оскільки в школі склалися умови до подальшого поглиблення патріотичного виховання учнів, педагогічний колектив школи ще в 2004-2005 році обрав пріоритетним напрямком роботи «Виховання патріотизму, громадянських якостей особистості». За цей час у школі склалася певна система військово-патріотичного виховання школярів.

З метою підтримки та координації роботи з даного напрямку на початку навчального року видається наказ по школі, у якому призначається відповідальний за військово-патріотичне виховання та визначаються головні напрямки роботи. Також створюється координаційна рада з військово-патріотичного виховання щодо участі в акції «Пам'ять» у складі: заступника директора з ВР, учителя історії, учителя іноземної мови, представників групи екскурсоводів, шкільного парламенту. Важливим компонентом роботи колективу з даного напрямку є планування роботи. Перед початком навчального року складається план роботи школи з військово-патріотичного виховання за напрямками, який узгоджується координаційною радою: див. Додаток.

Військово–патріотичне виховання в школі здійснюється за такими напрямками:

- історико–краєзнавчий: заходи, направлені на пізнання історико–культурної спадщини народу;
- військово–патріотичний: формування в школярів високої патріотичної свідомості, готовності до служби в армії;
- героїко–патріотичний: виховання почуття гордості щодо героїчних дат та вчинків предків;
- спортивно–патріотичний: розвиток вольових якостей, виховання сили, мужності, дисциплінованості в процесі заняття фізичною культурою та спортом.

У системі роботи нашої школи протягом навчального року можна виділити основні блоки:

Робота Зали бойової слави (проведення екскурсій, співпраця з музеєм ЗАТ «Азот» та ін.) – протягом року

Тиждень Партизанської слави (заходи, присвячені Дню партизанської слави та історії молодіжної організації «Молода гвардія») - вересень

Місячник до Дня захисника Вітчизни та визволення
Севєродонецька від німецько-фашистських загарбників - лютий

Тиждень пам'яті та надії, присвячений Дню Перемоги -
травень

Участь у міській акції «Пам'ять»

Розвитку особистості й вихованню в неї патріотизму сприяє цілеспрямована робота Залу бойової слави. Він став центром виховної роботи в школі з даного напрямку роботи. Зал бойової слави працює з травня 2004 року, був створений за ініціативою вчителя історії школи Москаленко О.Ю. та її учнів. Того року школа отримала з найперших премію за результатами міської акції «Пам'ять». У Залі проводиться велика просвітницька робота. Екскурсоводи Залу бойової слави проводять тематичні екскурсії для учнів нашої школи, а також для гостей з інших навчальних закладів міста. Матеріали

та експозиції Залу слави залучаються під час проведення уроків мужності, виховних годин, позакласних заходів.

Так, педагоги школи широко використовують великий виховний потенціал історії діяльності молодіжної підпільної організації «Молода гвардія», однієї з найвідоміших молодіжних організацій антифашистського руху в роки Великої Вітчизняної війни, і діяльність партизанських загонів у нашому регіоні під час проведення тижня Партизанської слави. Традиційними в цьому блоці залишаються тематичні екскурсії по експозиції «Молода гвардія» в Залі бойової слави та поїздки до м. Краснодону.

Одне з соціальних замовлень суспільства – виховання нового молодого громадянина, здатного змолоду включитися й бути творчим учасником розбудови суверенної України. Захищати її, підносити міжнародний авторитет, - виконується під час проведення місячника до Дня захисника Вітчизни та визволення Сєвєродонецька від німецько-фашистських загарбників. А саме через проведення спортивних свят «Будемо сильними та спритними, як захисники Вітчизни», зустрічей з воїнами, ветеранами Афганської війни, а також засобами виховних годин, на яких розглядаються сторінки історії рідного краю, пов'язані з Великою Вітчизняною війною.

Важливим осередком патріотичного виховання є історико-краєзнавча робота з учнями. Разом з батьками та класними керівниками школярі організовують екскурсії по місцях бойової слави Луганщини, Донеччини, Харківщини. Це також участь в різноманітних міських, обласних та Всеукраїнських конкурсах. Учні нашої школи є учасниками обласного конкурсу робіт МАН, міжнародного конкурсу з українознавства, щорічного конкурсу шкільних літературних творів «Безсмертний подвиг українського народу», історико - географічної експедиції «Історія міст і сіл України» та ін.

Безцінним залишається досвід старших поколінь. Тому в школі стало традицією запрошувати на виховні години ветеранів та учасників ВВВ, привітання їх зі святом Перемоги в межах шкільної акції «Грані добра», яка проходить у межах шкільного тижня пам'яті та надії, присвяченому Дню Перемоги. Цьому сприяє й робота волонтерського загону школи та волонтерів

5-11 класів. Усе це дає змогу виховати молодь на прикладах героїзму, у дусі дисциплінованості, справжньої дружби, поважного ставлення до старшого покоління. Традиційно тиждень відкривається мітингом-реквіємом, основними моментами якого є хвилина мовчання та покладня квітів до пам'ятника у сквері Слави на площі Перемоги. Починаючи з 2008-2009н.р. в школі проводиться єдиний урок мужності. Під час підготовки та проведенні даних виховних годин класоводи та класні керівники широко використовують комп'ютерні презентації, творчі звіти учнів, музично-драматичні композиції тощо. Переважна більшість сценаріїв побудована таким чином, щоб у заході брали участь не лише дійові особи, але й глядачі. Особливе місце при використанні сучасних форм і методів з патріотичного виховання в роботі педколективу посідають проектні технології. Так, проект «Ігри патріотів» - це військово-спортивна гра на місцевості для учнів 1-11 класів, який цікавий не тільки молодшим школярам, а й старшим учням. Організаторами гри виступають випускні класи та волонтерський загін «Палкі серця». Закінчується тиждень участю учнів 9-11 класів у міському мітингу.

Пріоритетними в організації та проведенні змістовного дозвілля учнів залишається організація та проведення заходів у межах міської акції «Пам'ять». Це:

- участь у міських вікторинах;
- відвідування музею ЗАТ «Азот»;
- участь у міському мітингу до Дня Перемоги;
- проведення уроків мужності із запрошенням ветеранів ВВВ;
- проведення загальношкільних заходів таких як урок мужності «На дорогах війни», «Ніч дорослішання», шкільних мітингів, військово-спортивних ігор на місцевості «Ігри патріотів» тощо.

Участь у акції «Пам'ять» - можливість систематизувати роботу шкільного колективу з патріотичного виховання за рік, підвести підсумки та нагородити активістів під час благодійного концерту «Весна – територія добра».

Виховання громадянина-патріота – це також формування в учнів комплексу особистісних якостей й громадянина, поваги до Конституції України, законів, символіки нашої держави. Дані питання постійно

розглядаються на виховних годинах з морально-правового виховання та під час проведення заходів у межах Всеукраїнської акції «Весняний тиждень добра».

Отже, досвід патріотичного виховання дітей дає змогу зробити висновок, що в роботі педагогічного колективу склалася певна система, яка відповідає основним завданням навчально виховного процесу в умовах демократизації школи на сучасному етапі.

Додаток

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор СЗШ № 6
_____ Л.П. Волченко

ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН
військово-патріотичної роботи в СЗШ № 6
на навчальний рік

Мета: удосконалення роботи педагогічного колективу школи з патріотичного виховання, формування в учнів високої патріотичної свідомості, виховання гордості за рідну державу.

Завдання:

- продовжити створення системи патріотичного виховання школи;
- продовжити вдосконалення організаційно-методичної бази патріотичного виховання;
- ширше залучати до участі в патріотичному вихованні учасників ВВВ, воїнів-афганців тощо;
- розвиток форм та методів патріотичного виховання на основі нових інноваційних технологій

Напрямки патріотичного виховання:

- історико-краєзнавче: заходи, направлені на пізнання історико-культурної спадщини народу;
- військово-патріотичне: формування в школярів високої патріотичної свідомості, готовності до служби в армії;
- героїко-патріотичне: виховання почуття гордості щодо героїчних дат та вчинків предків;
- спортивно-патріотичне: розвиток морально-вольових якостей, виховання сили, мужності, дисциплінованості в процесі заняття фізичною культурою та спортом.

ПЛАН ЗАХОДІВ

Організаційно-практичні заходи

№	Заходи	Термін виконання	Відповідальні
1	Організація роботи Зали Бойової слави	Вересень	Москаленко О.Ю.
2	Організація роботи Зали етнографії України	Вересень	Рябоконь Г.І.
3	Створення активу Зали слави та Зали етнографії, координаційної ради	Вересень	Москаленко О.Ю. Рябоконь Г.І.
4	Видання наказу по школі про призначення відповідальних за національно-патріотичне виховання	Вересень	Директор школи
5	Складання плану роботи з військово-патріотичного виховання, плану роботи Зали слави	Серпень	Заступник директора з ВР, педагог-організатор, Москаленко О.Ю.
6	Проведення екскурсій по Залі слави та Залі етнографії	Протягом року	Москаленко О.Ю. Рябоконь Г.І.
7	Проведення конкурсу екскурсоводів по Залі слави	Вересень	Москаленко О.Ю.
8	Оновлення експозиції в Залі слави „У боях за Україну”	Жовтень – лютий	Москаленко О.Ю., рада Зали
9	Закінчення експозиції „Молода гвардія”	Жовтень	Москаленко О.Ю., рада Зали
10	Організація зустрічей з ветеранами ВВВ, воїнами-афганцями тощо	Протягом року	Москаленко О.Ю., рада Зали, педагог-організатор
12	Узяти участь у підготовці та проведенні гри на місцевості «Ігри патріотів»	Квітень	Москаленко О.Ю., рада Зали, педагог-організатор
13	Підведення підсумків роботи з даного напрямлення	Травень (наказ по школі)	Москаленко О.Ю., рада Зали, педагог-організатор

Військово-патріотичне направлення

Тиждень партизанської слави:

№	З А Х О Д И	Класи	Термін виконання	Відповідальний	Відмітка про виконання
1	- проведення першого уроку, присвяченого 71 – річчю утворення Луганської області «Моя земля – земля моїх батьків»;	1-11	01.09	Класоводи, класні керівники	
2	- тематичні екскурсії до Зали бойової слави;	1-9	До 30.09 (згідно з графіком)	актив Зали слави	
3	- екскурсії по місцях бойової слави Луганської області;	1-11	До 30.09	Класні керівники, класоводи	
4	- відкритий захід «Забуттю не підлягає»;	8	22.09	волонтери 8 класу, класний керівник	
5	- участь у міському засіданні, присвяченому Дню партизанської слави;	9-11		Класні керівники, Педагог-організатор	
6	- конкурс-виставка стіннівок	1-11	18.09	Класні керівники	

**Місячник, присвячений Дню захисника Вітчизни та визволенню
Сєверодонецька від німецько-фашистських загарбників:**

№	З А Х О Д И	Класи	Термін виконання	Відповідальний	Відмітка про виконання
1	Виховні години до Дня визволення Сєверодонецька	1-11	Лютий	Класні керівники, класоводи	
2	«Шляхами мужності» (зустрічі з ветеранами ВВВ)	1-7		Класні керівники,	
3	Тематичні екскурсії до Зали бойової слави	1-9		Рада зали БС	
4	Спортивне свято «Відважні хлопці–вояки»	5-11		Педагог-організатор, класні керівники, вчителі фізкультури	
5	Випуск святкових газет-привітань	1-11		Класні керівники	
6	Круглий стіл за участю представників Ради ветеранів, воїнів-інтернаціоналістів «Сучасна армія з погляду сьогодення»	9-11		Рада зали БС, учитель історії, класні керівники, шкільний парламент	

Акція “Пам’ять”, тиждень пам’яті і надії:

№	З А Х О Д И	Класи	Термін виконання	Відповідальний	Відмітка про виконання
1	- уроки мужності «Тих днів не змеркне»	1-11	04.05 – 09.05 (за окремим	Класні керівники, класоводи	

2	слава», «Пам'ять серця», «І за життя йшли на смерть»;		графіком)		
3	- тематичні екскурсії в залі бойової слави;	1-9		Москаленко О.Ю., класні керівники	
4	- загально- шкільний мітинг “З подякою в серці”;	1-11		Заступник директора з ВР, педагог- організатор	
5	- шкільна операція «Грані добра» (виготовлення подарунків ветеранам ВВВ та привітання);	5-11		Класні керівники, волонтерські групи	
6	- конкурс малюнків;	1-7		Учитель малювання	
7	- виставка стінних газет «Світле свято Перемоги»	5-11		Класні керівники	
8	- покладання квітів у сквері Слави до обеліску;	9-11		Заступник директора з ВР, педагог- організатор, волонтерський загін	
	- участь у міському мітингу;	9-11		класні керівники	
	- участь у акції «Георгіївська стрічка»	10-11		педагог- організатор, волонтерський загін	

Історико-краєзнавче направлення

№	Заходи	Класи	Термін виконання	Відповідальні
1	Проведення Свята Миколая, свят зимового та весняного циклу	9	Грудень, січень, квітень	Рябоконь Г.І., педагог-організатор
2	Участь у роботі МАН, у міських та міжнародних конкурсах з краєзнавства	9-11	Протягом року	Москаленко О.Ю. Рябоконь Г.І.
3	Проведення уроків пам'яті, присвячених Чорнобильській трагедії, героям Крут та іншим визначним подіям й датам в Україні	1-11	Протягом року	<i>Класоводи, класні керівники</i>
4	Проведення уроків мужності до Дня Чорнобильської трагедії	9-А	Квітень	Статилко М.Т.
5	Проведення відкритого заходу, присвяченого голодомору 1933 року в Україні	11-Б	Квітень	Москаленко О.Ю., Рябоконь Г.І.

Розділ 2. Науково-методичне забезпечення патріотичного виховання школярів

Науково-методичне забезпечення військово-патріотичного виховання здійснюється директором школи, заступником директора з ВР, педагогом-організатором. Вони спільно окреслюють перспективні плани діяльності колективу з даного напрямку роботи, вирішують шляхи вирішення завдань патріотичного виховання, основними з яких є:

- розподіл обов'язків членів педагогічного колективу з військово-патріотичного виховання;
- здійснення системного моніторингу практики виховання патріотизму в дітей та учнівської молоді;
- включення плану роботи з патріотичного виховання до річного плану роботи школи з метою оптимізації виховного процесу;
- проведення конференцій, семінарів, методичних об'єднань класних керівників;
- розробка та видання методичних посібників, рекомендації для класоводів та класних керівників;
- вивчення та узагальнення педагогічного досвіду патріотичного виховання особистості і поширення його в інших навчальних закладах.

Розподіл обов'язків членів педагогічного колективу з військово-патріотичного виховання

Директор школи:

- спрямовує діяльність педагогічного колективу з військово-патріотичного виховання;
- контролює виконання заходів з військово-патріотичного виховання;
- контролює проведення занять «Захист Вітчизни»;
- організовує методичну допомогу особам, що займаються військово-патріотичним вихованням, направляє їх на курси, семінари тощо;
- залучає громадські організації, спонсорів до удосконалення матеріально-технічної бази.

Заступник директора з ВР

- керує всією роботою з військово-патріотичного виховання в школі;
- планує основні заходи з військово-патріотичного виховання в школі, організовує та контролює їх виконання;
- контролює та координує діяльність класоводів та класних керівників, надає їм постійну допомогу в організації роботи з учнями з військово-патріотичного виховання;
- допомагає в проведенні масової патріотичної роботи, залучаючи до неї актив школи з числа учнів, учителів, батьків, громадськості;

- контролює роботу спортивних гуртків.

Педагог-організатор:

- планує основні заходи з військово-патріотичного виховання в школі, організовує та проводить їх;
- координує діяльність класоводів та класних керівників зі шкільним парламентом та волонтерським загonom «Палкі серця»;
- допомагає класним керівникам у проведенні масової патріотичної роботи, залучаючи до неї актив школи з числа учнів, учителів, батьків.

Класний керівник:

- здійснює безпосередньо керівництво роботою з військово-патріотичного виховання в класі;
- планує основні заходи з військово-патріотичного виховання в класі, організовує та проводить їх;
- забезпечує активну участь учнів свого класу в різних загальношкільних заходах з військово-патріотичного виховання.

Рекомендації класоводам та класним керівникам

щодо систематизації проведених заходів

у межах військово-патріотичного виховання

Щоденник

проведених заходів у межах військово-патріотичного виховання

в класі СЗШ № 6 у 2009-2010н.р.

№	Зміст заходів	Термін виконання	Кількість учасників	Відповідальний	Відмітка про виконання	Особлива думка про захід
Організаційно-практичні заходи						
1						
2						
Тиждень Партизанської слави						
1						
2						
Місячник, присвячений Дню захисника Вітчизни та визволенню Сєвєродонецька від німецько-фашистських загарбників						
1						
2						
Тиждень пам'яті та надії						
1						
2						
Інші заходи в межах міської акції «Пам'ять»						
1						
2						
Участь у конкурсах історико-краєзнавчого напрямлення						

1						
2						
Визначення активістів акції «Пам'ять»						
№	П.І. учня		Примітка (у яких конкурсах, заходах брав участь, результат)			
1						
2						

Методичні поради щодо впровадження методу проекту в практику військово-патріотичного виховання школярів

Термінологічний словник

Проект – комплекс взаємопов'язаних заходів, розроблених для досягнення певних цілей упродовж заданого часу при встановлених ресурсних обмеженнях.

Коли проект виконує педагогічну функцію, його називають педагогічним. Дані проекти корисно використовувати в процесі військово-патріотичного виховання.

Мета проекту – бажаний та доведений результат, досягнутий у межах певного строку за заданих умов реалізації проекту.

Мета педагогічного проекту – бажаний та прогнозований результат навчання чи виховання учнів, досягнутий у межах певного строку за заданих умов реалізації проекту.

Технологія педагогічного проекту – спосіб досягнення мети у знаннях, цілях вихованості учнів під час реалізації проекту.

План реалізації проекту

I етап – <i>підготовчий</i>	- створення ініціативної групи - визначення проблеми - розробка плану проекту
II етап – <i>організаційний</i>	- створення штабу, набір волонтерів - розподіл доручень - навчання учнів та вчителів - пошук матеріалів та партнерів
III етап – <i>практичний</i>	- інформаційний етап - практичний етап
IV етап – <i>підсумковий</i>	- оформлення матеріалів - представлення результатів (презентація проекту) - надіслання матеріалів на конкурс (у разі необхідності)

I етап – підготовчий: ініціативна група з числа класного керівника, учителя історії, педагога-організатора та учнів визначають проблему проекту,

окреслюють основні завдання та розробляють план реалізації проекту. Під час вибору проблеми слід враховувати такі чинники: наскільки запропонована проблема важлива та актуальна для місцевої громади, школи, класу; наскільки реальним та законним буде шлях практичного розв'язання проблеми. Також краще зупинитись на розв'язанні однієї проблеми.

Приклади проблем місцевої громади та школи

- Люди похилого віку, ветерани ВВВ потребують уваги, допомоги
- Необхідність повернення традицій проведення військово-спортивної гри «Блискавиця»
- Привернення уваги до проблем ветеранів ВВВ
- Учні школи недостатньо знають історію рідного краю, молодіжної підпільної організації «Молода гвардія», партизанського руху Луганщини.

II етап – організаційний: з числа представників ініціативної групи та волонтерів створюється штаб, який координує роботу всіх учасників проекту (виконання доручень, визначення термінів реалізації проекту тощо). При необхідності для учасників проекту доцільно провести семінари-тренінги з використанням інтерактивних технологій. На цьому етапі відбувається пошук матеріалів для подальшої реалізації проекту, його захисту. Доцільно також визначитися з партнерами проекту з числа громадських організацій, позашкільних закладів, ради ветеранів, музею ЗАТ «Азот» та ін.

III етап – практичний: даний етап складається з двох частин. **Інформаційна частина:** проведення анкетувань, соціологічних досліджень, надсилання листів до різних установ, відвідування учасниками проекту організацій, оголошення про дату презентації проекту. **Практична (робоча) частина:** підготовка презентації проекту – проведення зустрічей, репетицій, запрошення гостей.

IV етап – підсумковий: безпосередня презентація проекту, яка може відбуватися у формі комп'ютерної презентації, уроку реквіємі, уроку мужності, музично-драматичної композиції, виставки-презентації тощо. Матеріали проекту можуть бути презентовані однокласникам, іншим учням школи, вчителям, батькам, громадськості, ветеранам ВВВ та праці, колективам інших

шкіл. Матеріали проекту також можуть бути направлені на конкурси з військово-патріотичного виховання та в ЗМІ.

Структура (резюме) проекту

1	Назва проекту
2	Проблема (аргументація проекту, у чому полягає його актуальність)
3	Виконавці проекту
4	Цільова аудиторія (на кого направлений проект, кому надається допомога)
5	Партнери та спонсори проекту (якщо є)
6	Мета проекту
7	Завдання проекту (покрокове виконання проекту)
8	Етапи реалізації проекту
9	Очікувані результати реалізації проекту
10	Вплив проекту на місцеву громаду

До резюме проекту можуть додаватися матеріали презентації заходу.

Розділ 3. Зала бойової слави – шкільна скарбничка духовного становлення особистості

Зала бойової слави СЗШ № 6 заснована на честь 60-річчя визволення України від німецько-фашистських загарбників. Створена при активній підтримці учнів школи та колективу вчителів у 2004 році. Ініціатором стала Москаленко О.Ю., учитель історії, учитель-методист, відмінник освіти України.

Девіз Зали:

*Прошла война, прошла страда,
Но боль взывает к людям:
Давайте, люди, никогда
Об этом не забудем!
Пусть память грозную о ней
Хранят, об этой муке,
И дети нынешних детей,
И наших внуков внуки.*

У Залі слави працює 5 постійно діючих експозицій:

- «Велика Вітчизняна»;
- «Стіна слави»;
- «У боях за Україну»;
- «Молода гвардія»;
- «Пам'ятаємо їх поіменно».

Експозиції Зали містять фотографії, документи, ілюстрації, предмети часів Великої вітчизняної війни, карти та схеми, дитячі малюнки, матеріали періодичної преси: див. Додаток № 1.

Очолює роботу Зали слави Москаленко О.Ю., традиційно директором виступає учень 11-го класу. Першим директором Зали бойової слави було обрано Кожевнікову Марію, ученицю 11 класу (2004 р.). У 2009-2010 н.р. ним стала Катерина Осколкова, учениця 11-А класу.

Зала бойової слави у своїй діяльності керується Положенням про музеї при навчальному закладі, який перебуває у сфері управління Міністерства освіти і науки України, затвердженого Наказом № 640 МОН України від 04.09.2006 р. Залу занесено до реєстру шкільних музеїв Луганщини: див. Додаток 2.

Протягом останніх років Зала бойової слави виступає складовою ланкою всієї військово-патріотичної роботи в школі: див. Додаток 3. Дана робота в Залі проводиться згідно з планом роботи, який складається на початку нового року з

урахуванням напрямків роботи: див. Додаток 4. Напрямами роботи Зали слави є:

- проведення тематичних екскурсій;
- робота екскурсоводів Зали;
- пошукова робота;
- краєзнавча робота;
- проведення зустрічей з ветеранами ВВВ, праці, учасниками бойових дій;
- проведення уроків мужності, пам'яті;
- співпраця з музеєм ЗАТ «Азот»;
- участь у конкурсах різних рівнів.

Оскільки основне призначення Зали проведення екскурсій з історії ВВВ, протягом кожного навчального року в Залі проводиться кропітка робота, яка розпочинається зі створення активу (*групи екскурсоводів*) з числа одинадятикласників, вибору директора. А передує їй конкурс екскурсоводів, що проводиться у вересні: див. Додаток 5. Традиційно активісти Зали організовують *тематичні екскурсії* по експозиціях: у травні - до Дня партизанської слави по експозиції «Молода гвардія», у жовтні – до Дня визволення України від німецько-фашистських загарбників по експозиціях «У боях за Україну» і «Стіна слави», у лютому – до Дня визволення Сєвєродонецька по експозиції «Пам'ятаємо їх поіменно» та оглядова у День відкритих дверей для вихованців д/к 14, 38, 19, у травні – до Дня перемоги по експозиціях «Велика Вітчизняна»,: див. Додаток 6.

Одним із напрямків роботи Зали є проведення *пошукової роботи*. Можна виділити такі основні заходи:

- щорічний збір матеріалів п'ятикласниками та формування альбому «Доля родини в долі країни», у якому збирається матеріал про участь членів родини у ВВВ;
- збір документів про учасників та ветеранів ВВВ;
- робота пошукової групи з числа учнів 8-го класу «Пам'ять»: див. Додаток 7.

До *краєзнавчої роботи* активістами Зали залучаються майже всі класи школи. Так, під час екскурсій по місцях слави учні знайомляться з історією краю, відвідують пам'ятники ВВВ. За підсумками роботи складають звіти: див. Додаток 8. Досить цікавим досвідом роботи з даного напрямку є досвід 5 класу. Так, Гнільцова Лілія, беручи участь у конкурсі «Історія міст і сіл України», розробила одноденний автобусний маршрут «Сєвєродонецьк – Привілля – Сєвєродонецьк» і стала переможцем у міському етапі, посіла призове місце в

обласному, а також робота була направлена на Всеукраїнський етап. Керівником даної роботи стала класний керівник 5 класу Бувалець О.О. Усього розроблено та створено 2 маршрути.

На базі Зали бойової слави проводяться щорічно лінійки до Дня визволення України, Дня Перемоги, *уроки пам'яті та мужності*, організовуються *зустрічі з ветеранами війни*, праці й учасниками бойових дій. За сприяння активу та волонтерського загону «Палкі серця» проводиться щорічна військово-спортивна гра на місцевості «Ігри патріотів» та благодійні концерти «Весна – територія добра»: див. Додаток 9.

Продуктивним напрямком роботи вже другий рік залишається тісна *співпраця з музеєм ЗАТ «Азот»*. Перш за все, це можливість перейняти кращий досвід музеїв та можливість розповісти про свою роботу. Можна виділити такі традиційні справи:

- привітання ветеранів «Азоту» зі святами на базі їхнього музею та Зали слави нашої школи;
- випуски телепередач про спільну діяльність;
- екскурсії до музею учнів 1-11 класів;
- виступи наших активістів Зали на святах;
- проведення майстер-класів «Основи музейної справи» з керівником архівно-пошукового товариства «Меморіали Луганщини»: див. Додаток 10.

На базі шкільної Зали слави створено всі умови для *участі* активістів зали та самого керівника *у міських, обласних, Всеукраїнських та Міжнародних конкурсах*: див. Додаток 11. За сприяння волонтерського загону школи «Палкі серця» та активу Зали бойової слави у 2009-2010 н.р. у місті Сєвєродонецьк впроваджується проект «Волонтери – покоління NEXT», під час якого у квітні проводиться акція «Сім кольорів веселки – сім наших добрих справ». Одним із напрямків даної акції є підтримка ветеранів ВВВ.

При Залі бойової слави існує бібліотека художньої та документальної літератури, зібрана учнями та вчителями школи, що містить близько 150 книг. Є відеотека художніх і документальних фільмів про ВВВ, комп'ютерних презентацій. Створено фонд матеріалів, тематичних екскурсій по Залі.

За підсумками міської акції «Пам'ять» творчий колектив з числа активу Зали бойової слави та вчителів школи двічі ставав переможцем (2004 р., 2008р.).

Розділ 4. Пишаємось Вітчизною своєю (розробки заходів з військово-патріотичного виховання)

Историко-литературная композиция, посвященная 65-летию освобождения Украины от немецко-фашистских захватчиков «Забвению не подлежит»

Дата проведения: 22.10.2009 г.

Место проведения: Зал боевой славы СОШ № 6.

Организаторы: инициативная группа 8 класса, классный руководитель Москаленко Е.Ю.

Цель:

- воспитание уважительного отношения к героическим страничкам истории нашего государства и ветеранам ВОВ;
- выполнение областной программы «Патриот Луганщины»;
- воспитание достойных граждан своей страны;
- подвести итоги конкурса эскизов памятника погибшим детям войны (награждение победителей).

(Перед началом звучат мелодии войны.)

Ведущий: Здравствуйте, дорогие ребята, уважаемые гости! Уже стало для нас традицией в канун празднования годовщины освобождения Украины от немецко-фашистских захватчиков проводить мероприятия с участием почетных гостей – ветеранов. И вот мы снова вместе, сегодня проводим праздник, посвященный 65-летию освобождения Украины. И с огромным удовольствием представляю гостей:

(Представление гостей.)

Ведущий: Сегодня мы будем говорить о тех страшных, трудных военных годах, о великих подвигах, о долгожданной победе. Ведь все это «Забвению не подлежит!»

(Звучит «Священная война». На экране появляются слайды - звезды, ордена.)

Чтец 1

Годы, что в прошлое сплыли
Вычеркнуть, друг, не спеши,
Горькие, страшные – были
Боли народной души.

Чтец 2

Верстаются временем строчки
О годах войны и труда
А жизнь не дает нам отсрочки
Бежит, словно с горки вода.
Закружится памяти глобус
Пехотой истоптанной верст.
Вдруг вспыхнет в глазах твоих образ
Войною прострелянных звезд.
В тех звездах не только утраты
В них жизни негаснущий свет
Военного грома раскаты
И отблески славных побед.

Ведущий: 65 лет назад, 28 октября 1944 года, войска Красной армии завершили освобождение многострадальной земли Украины. Последний населенный пункт с. Лавочное Дрогобычского района оставлено фашистами. Последняя пядь земли с красной звездой, вросшая в пожухлую осеннюю траву. Уже ты свободна, Украина!

Долгим был этот путь от Донца до Ужа, многими километрами дорог и бездорожья прошли воины по украинской земле, много обелисков оставили позади себя, много пролили крови. И сейчас этот путь можно пройти, двигаясь от обелиска к обелиску, от одной братской могилы к другой. Сколько же жизней унесла война! А скольких бойцов настигла она уже в мирные дни. И сейчас они уходят тихо, буднично. Редуют ряды ветеранов. Все больше праздничных дат мы отмечаем без них. Но память никогда не сотрется, не иссякнет пока живы их потомки, пока жива земля, пока колосится на ней хлеб, пока живее слово.

Мы благодарны всем, кто сохранил для нас, для истории память о войне. Первыми, оставившими свой рассказ о ней, были военные корреспонденты.

Чтец 3

Несут походные блокноты.
А в их строках, как в зеркалах,
Идут полки,
Шагают роты,
Ползут разведчики в тылах.
В них стынут снайперы часами,
Расчет с отвагой сочетав,
В них гул атак,
Разрывов пламя,
Сердец и стали честный сплав.
Все воскрешать должна газета,
Но разным жанрам свой удел.
И вносит жар свой в дело это
Литературный наш отдел.
Где надо – точною походкой
Военной прозы,
Где – стихом,
Как пуля метким,
Где короткой
Одной строкой, что вслед за сводкой
Вдруг лозунговым бьет огнем!

Ведущий: Мы много можем узнать о войне и из других источников: документов, мемуаров. Художественных и документальных фильмов и книг. Но есть и предметные свидетельства войны – треугольники фронтовых писем, жуткие листки похоронок, не уничтоженный землей смертоносный металл. Мы храним их в Зале боевой славы, чтобы никогда не забывать о тех героических годах.

(Выступление экскурсоводов о Зале боевой славы.)

Чтец 4

Мы сегодня слушаем их.
Всех от маршалов до рядовых,
Всех, кто нам говорил о войне,
Все, кто твердо прошел по судьбе,
Кто войну через сердце пронес,
Чья душа разрывалась от слез
Над могилами братьев своих
И под взглядами женщин седых.

(Выступление ветеранов.)

Чтец 5 Звучит мой стих, - ты здесь на это вправе.
О пережитом каждым и страной
О доблестях, о подвиге, о славе,
О том, что именуется войной.

Ведущий: Мороз. На востоке занималось утро. Утро 21 декабря 1942 года. Колочий, сухой, холодный ветер обжигал лица, бил глаза, перехватывал дыхание. Глубокие сугробы, заносы, перекаты затрудняли движение. Люди проваливались в снег, хрипло дышали, жадно глотали студеной воздух. Но маленький кусок украинской земли освободили – с. Меловое, Старобельского района.

Чтец 6 Пробил час, наступило мгновение,
И в неясной предутренней мгле
Поднимались войска в наступление,
Шли войска к украинской земле.
Шли на запад по снежным равнинам
Земляки, побратимы, друзья.
Украина, моя, Украина.
Мать родная моя!

Чтец 7 Все, что думалось, чудилось, пелось,
Все на этом лежало пути,
Раньше всех лейтенанту хотелось
До своей Украины дойти!
Вся в цвету вспоминалась калина,
Что под утро дала соловья.
Украина, моя, Украина
Мать родная моя!

Чтец 8 Сколько б верст до тебя не осталось
Мы к порогу придем твоему
Но упал лейтенант, и казалось,
Что уже не подняться ему.
Налетела немецкая мина,
Жаркой крови хлыстнула струя.
Украина, моя, Украина
Мать родная моя!

Чтец 9 Всю тебя искромсали, скрутили,
Исковеркали всю чужаки
- Поднимите меня, побратимы,
Дайте на ноги встать, земляки,
Я рядов боевых не покину,
Пусть умру, но дойду до нее.
Украина, моя. Украина
Сердце мое!

Чтец 10 Мы противиться были не в силах
Возразить не могли ничего
В те часы даже смерть отступила
Перед жгучим желаньем его.

Он поднялся: «За мною. Орлята!»
И взметнулась людская волна,
И видны уже белые хаты,
Украина видна!

Чтец 1

Он дошел до родимого края,
С честью выполнил воинский долг,
Но последние силы теряя,
Покачнулся, упал, и замолк.
Скорбно шапки снимала дружина,
Земляки, побратимы, друзья.
Украина, моя, Украина,
Ненька моя!

Ведущий: В последние минуты боя в центре поселка Меловое бессмертный подвиг совершил капитан Феодосий Чечерев. На батарее, которой он командовал, двигался «Тигр», а за ним – большая группа фашистских автоматчиков. Кончились у батарейцев бронебойные снаряды. Еще несколько мгновений – и вражеский танк раздавит орудие. Тогда Чечерев, не раздумывая, схватил связку гранат и с криком «За Родину!» бросился под гусеницы танка и взорвал его. Оставшиеся артиллеристы осколочными снарядами уничтожили гитлеровских автоматчиков. Признательные украинские жители Мелового назвали площадь, где погиб Чечерев, его именем, а на холме поставили монумент. На высоком холме, напоминающем породный террикон, на гранитном пьедестале пятиметровой высоты стоит воин отлитый в бронзе. Женщина, олицетворяющая измученную в неволе Украину, сквозь слезы улыбается освободителям. Воин снял шапку, сейчас он поклонится украинской земле, а глаза устремлены на запад.

(Отчет об экскурсии 8 класса по освобождению Северодонецка. Показ слайдов.)

Чтец 2

Звонят печально здесь колокола,
Отстрелянные пушечные гильзы.
Оплакивает матушка-земля
Безвременно потерянные жизни.

Раздастся звон – и снова тишина,
И, как солдатики, здесь стоят березки,
Те, у которых отняла война
Мужей-солдат, оставив только слезы.

И тишину нарушит только звон
Отстрелянной артиллерийской гильзы,
И кажется, что издают свой стон
Безвременно потерянные жизни.

Чтец 3

Здесь спят солдаты вечным сном,
Здесь братская могила
Пройдет не тридцать –
Триста лет,
Но память наша жива
И будет вечно
Память жить
О днях тех легендарных.
Она, как кровь,
В сердцах стучит

И мы дрались за каждый огород.

Осколки мин нас в землю загоняли,
Крошили тыквы, завязь огурцов,
И на плетнях безмолвно повисали
Тела в атаку рвавшихся бойцов.

И до сих пор я вижу трупы эти,
Ночных пожарищ отблеск в их глазах.
Они не прятались при вспыхнувшей ракете,
Держа свое оружие в руках.

(Звучит песня «Шел вперед солдат».)

Чтец 7

Здесь, в чистом поле, среди лесов забытых,
Хранящим горечь бедственных годин.
Вмерзаю эхом отгремевшей битвы.

Не зная войн, доживший до седин,
Пусты траншеи, не дымят воронки,
Темна и молчалива высота.
На тех, кто здесь полег, нет похоронки
Нет обелиска, даже нет креста.

Врос пулемет в березы ствол корявый
Травой железной, гильзы у корней.
И там и тут гляди (о боже правый)
Глухая скорбь неприбранных костей.
И меркнет свет над этим горьким полем,
И жесткий стыд колотит по щекам.
Живые! Вы произошли от боли,
Как можно жить, когда не больно вам?

(Выступление Дедова В.

*Награждение победителей конкурса эскизов памятника детям,
погибшим во время войны.)*

Ведущий: Вспоминает генерал-лейтенант Домников: «Тонкая голубая ниточка» на карте – река Миус. Местами эта ниточка прерывалась, исчезала. При взгляде на карту казалось, что реку можно перейти вброд или переехать на машине, не испытав никаких трудностей. Но так только казалось. В действительности Миус, с его крутыми обрывистыми берегами, к тому же сильно укрепленными, представлял серьезную водную преграду».

Около двух лет гитлеровцы возводили оборону на реке. Здесь имелись и глубокие, полного профиля траншеи, с вынесенными вперед ячейками для стрелков, и пулеметные площади, доты, проволочные заграждения и минные поля. Глубина полосы обороны составляла почти 11 км. Дальше – еще три оборонительных рубежа по берегам р. Крынки, Кальмиус, Молочной.

Возводя здесь, на Миусе, такие мощные укрепления, немецкое командование стремилось тем самым прочно удерживать Донбасс, которому оно предавало большое значение.

Из сообщения газет: «17 июля 1943 г. артиллерийские и минометные залпы разорвали тишину. Застонал Миус-фронт. От разрывов снарядов и мин, сотрясаясь, вздыбилась земля. Канонада нарастала с каждой минутой, а затем слилась в общий гул».

Танкам 5-й ударной и 28-й армий удалось прорвать оборону в первые же часы. Но к месту прорыва немцы перебросили свежие силы: отборные дивизии «Мертвая голова», «Рейх», 3-я танковая. Авиация противника группами по 50-200 самолетов все время висела над полем боя и бомбила боевые порядки наших частей.

(Показ слайдов «Саур–могила».)

Чтец 8

Послушай ветры над Саур–могилой,
Коснись рукой пахучих диких трав,
Здесь мужество с боями проходило,
Легендой для всех навеки встав.

Когда земля дрожала над ногами,
Когда металл от взрывов уставал,
Солдаты шли в бушующее пламя,
Туда, где не выдерживал металл.

Земля считать не успевала раны,
Увидела тогда Миус – река,
Как огненные прыгали фонтаны.

И падали на землю облака,
Солдаты шли, здесь кровью окропляли
Горячей кровью каждую версту.
Но отстояли! Выстояли! Взяли!
Немыслимой отвагой высоту.

Ведущий: До конца августа продолжались упорные бои на Миус–фронте. Но никакие преграды уже не в силах были остановить бой.

(Звучит песня «Степом, степом».)

Чтец 9

Когда прижимались солдаты, как тени,
К земле и уже не могли оторваться,
Всегда находился в такое мгновенье
Один, безымянный, умевший подняться.
Правдива грядущая гордая повесть,
Она подтвердит, не прикрасив нисколько,
Один поднялся, но был он, как совесть,
И всех за такими с земли поднимало.
Не все имена поколенья запомнят,
Но в тот иступленный, клочковатый полдень
Безусый мальчишка, гвардеец и школьник,
Поднялся и цепи штурмующих поднял.

Ведущий: Близ села Хорошее Славяносербского района совершил бросок в бессмертие политрук 220-го полка А. Еременко. В один из острых моментов боя он первым поднялся в контратаку и увлек за собою солдат. В этот момент щелкнул затвор фотоаппарата фронтового корреспондента. Политрук погиб от пули врага, а фотография вошла в историю минувшей войны, стала ярким его символом. Сейчас недалеко от места подвига Еременко высится монумент в честь погибших на фронтах войны политработников.

Чтец 10

Запах пожарищ и взрытой земли,
Пороха запах.

Танки на дымной броне пронесли
Надпись «На запад!»
В сердце героев храним имена.
Слава отважным!
Каждому вслед ты глядела страна,
Шла ты за каждым!
Пел, забывая, ничего не веля ветер свободы,
Осени этой ждала земля
Долгие годы.

(Отчет об экскурсии 7-А, 7-Б классов. Показ слайдов.)

Ведущий: Неудержимо в бой рвалась армия освободителей. Но впереди вставала железной стеной новая преграда – «Восточный вал». Преувеличивая возможность этого оборонного рубежа, Гитлер заявил: «Скорее Днепр потечет вверх, чем русские перейдут его!» Геббельсовская пропаганда так иступленно кричала о необходимости удержать «восточный вал», что немецкие солдаты были уверены – судьба Германии решается в Украине.

Форсирование Днепра развернулось на 750-ти километровом участке от реки Сож до Запорожья в полосе 4-х фронтов. Появились краткие, но емкие лозунги в газетах и боевых листках: «Борьба за Днепр – борьба за Киев!»; «Освободить Днепр, освободить родную Украину!».

Чтец 1

Вы слышите плеск над Днепром?
На том берегу древний Киев.
21 сентября Центральный фронт левым крылом вышел к Днепру.
22 сентября началось форсирование Днепра.

(Звучит песня «Ой, Дніпро, Дніпро!»)

Ведущий: Вспоминает дважды герой Советского Союза В.Петров: «При форсировании Днепра в районе с. Балихо–Щучинка вражеская армия накрыла 2 понтона, на которых переправлялись артиллеристы со своими пушками. Гитлеровцы посчитали их уничтоженными, но десантники бросились в воду и вплавь добрались до берега. Я отдал приказ оборудовать позицию, приняв решение любой ценой удержать маленький плацдарм. Развернули

чудом уцелевшую рацию и доложили об обстановке. С левого берега пришло подкрепление – несколько легких пушек.

Враг обнаружил советских воинов и бросил против них десятки танков с пехотой. Почти два дня длился упорный бой. Падали раненые, выходили из строя пушки. Но артиллеристы держались. Батарея ст. лейтенанта Блохина уничтожила 8 танков. Мне самому в бою удалось подбить 4 танка и 2 миномета».

После боя капитана Петрова бойцы нашли среди убитых. У него были страшные раны на руках. В госпитале ему ампутировали две руки, но он снова вернулся в часть и, командуя артиллерийским противотанковым полком, дошел до Эльбы.

3 ноября войска 1 Украинского фронта под командованием генерала Ватутина начали бои за Киев. 6 ноября 1943 года столица Украины была освобождена.

Чтец 2

Осенний ветер гимнастерки рвал,
И приходилось сутками ползти,
Нам предстояло взять «Восточный вал»
И Киеву свободу принести.
Вода в Днепре кипела, как в котле,
От взрыва бомб вставала на дыбы.

И по родной израненной земле
Мы шли по зову собственной судьбы.

В атаку шел наш славный батальон,
А над Днепром свинцовый дождь хлестал,
Смерть окружала нас со всех сторон.
Но мы взломали тот «Восточный вал».
А впереди была еще война,
Нас ждал Житомир, Львов и Станислав,
А позади днепровская волна
Уже смывала тот «Восточный вал».

А звезды героям дают неспроста,
В них мужество, сила и храбрость живут.
Звезда на груди и звезда на погосте
Еще по ночам нас в атаку ведут.

**Хроника освобождения
(На экране появляются даты)**

14 декабря 1943 – Черкассы
31 декабря 1943 – Житомир
8 января 1944 – Кировоград
2 февраля 1944 – Ровно и Луцк
13 марта 1944 – Херсон
20 марта 1944 – Винница
25 марта 1944 – Хмельницкий
28 марта 1944 – Николаев
10 апреля 1944 – Одесса
11 апреля 1944 – Керчь
13 апреля 1944 – Симферополь
15 апреля 1944 – Тернополь
9 мая 1944 – Севастополь
27 июля 1944 – Львов и Ивано-Франковск
27 октября 1944 – Ужгород

Чтец 3

Я проходил, скрепя зубами, мимо
Сожженных сел, казенных городов
По горестной, украинской, родимой
Завещанной, от дедов и отцов.
Запоминал над деревьями пламя
И ветер, разносивший жаркий прах,
И девушек, библейскими гвоздями
Распятых на райкомовских дверях.

(Звучит песня «И все-таки мы победили».)

Чтец 4

Мы славим тех, кто честно воевал,
Кто говорил негромко и немного,
Кого вела военная дорога,
Где пули убивают на повал.

Кто с автоматом шел на блиндажи,
А вся кругом пристреляна равнина,

Но для кого связались воедино
Честь Родины и честь его души.

Кто шел в лихой атаке впереди,
Не кланялся ни пуле, ни снаряду,
И боевую, славную награду
Теперь недаром носит на груди.

Ведущий: Сегодня мы готовимся встретить славную годовщину, низко хотим поклониться тем, кто своим трудом, своим боевым искусством и великим мужеством спас нас от фашистских завоевателей.

(Выступление директора школы, вручение грамот, цветов ветеранам.)

Чтец 5

И тяжелая память мешает забыть,
И всплывают друзей незабвенные лица.
Уходили они в краснозвездных пилотках,
Сколько их полегла на безвестных высотах,
В сосняке молодом, на плацдарме Днепровском,
На случайном суглинке – промокшем, неброском,
Будто памятник – дот или танк у дороги,
Вот бессмертье солдата на смертном пороге!

А ведь были они еще молоды очень,
И бойцы-ветераны грустят среди ночи
И мерещатся молнии им среди мрака,
И вопрос их один все тревожит, однако:
- Вы же помните, как мир и счастье добыли?
- Да, «Никто не забыт, и ничто не забыто!»

Мы пролистали старые страницы,
Военных хроник, памяти слова,
Все для того, чтоб это не забылось,
Чтоб память эта в нас с тобой жила!

Чтоб никогда «не вмерла Украина»,
Чтоб дух народа в сердце не угас,
И чтоб не грохали над волнами седыми
Ни атомный снаряд и ни фугас.

Да будет жизнь!
Да будет неба синь!
Аминь

ПРОЕКТ
середньої-загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 6
м. Сєвєродонецька
“Ігри патріотів”
(військово-спортивна гра на місцевості)

*Нашу молоду незалежну українську державу
недостатньо просто любити, про неї треба дбати,
збагачувати її, бути готовим до її захисту.*

Проблема (аргументація) проекту

Сьогодні стати громадянином, тобто свідомим членом суспільства, відданим сином Вітчизни, дуже непросто. Патріотом не народжуються.

Бути патріотом – бути свідомим громадянином, порядною, совісною, чуйною до чужого болю людиною. Здатною боротися проти несправедливості, а також бути людиною, яка здатна жити інтересами рідного народу, власної держави. Але під час опитування учнів нашої школи ми зрозуміли, що не всі діти усвідомлюють, що таке бути патріотом, справжнім громадянином своєї держави, не знають героїв-патріотів своєї Батьківщини.

Тому ми вирішили провести в школі такий виховний захід, який би допоміг нашим одноліткам та молодшим школярам зрозуміти цю проблему, навчити їх, як стати справжнім патріотом. Це також допоможе бути корисним державі, знайти своє покликання, робити добрі справи.

Мета та завдання проекту

Метою проекту є – привернення уваги до проблеми патріотичного виховання учнівської молоді засобами проведення військово-спортивної гри на місцевості «Ігри патріотів».

Завдання проекту:

- повернути в стіни школи традицію проведення військово-спортивної гри «Блискавиця»;
- розробити положення про проведення військово-спортивної гри на місцевості «Ігри патріотів - 2009»;
- залучити до проведення гри батьків, учителів фізичної культури;
- створити на базі кожного класу спортивний загін;
- допомогти учням під час участі в грі розкрити свої спортивні, творчі здібності.

Характеристика проекту

Термін дії проекту: грудень - квітень 2008-2009н. р.

Реалізація проекту: квітень 2009 року.

Виконавці проекту: волонтерський загін «Палкі серця».

Керівник проекту: педагог-організатор Сташевська І.В.

Цільова аудиторія: учні 1-10 класів.

Очікуванні результати проекту

- Учні школи отримають навички працювати в команді, діяти разом.
- Учасники проекту повторять основні відомості про історію рідного краю, пов'язану з Великою Вітчизняною війною.
- Школярі випустять листівки-привітання з Днем Перемоги.
- Реалізація проекту сприятиме розвитку у кожної дитини:
 - фізичних здібностей;
 - працелюбності, справедливості, доброти, чесності;
 - поваги до історичного минулого нашої країни, міста;
 - навчитися самому та навчити інших правилам орієнтування в екстремальних ситуаціях, законам виживання;
 - зрозуміти, що ти корисний суспільству;
 - толерантного ставлення до учасників ВВВ;
 - бажання стати дійсним патріотом своєї Батьківщини.

Шляхи реалізації проекту

1. Створення ініціативної групи з числа учнів 10-11 класів.
2. Проведення засідань ініціативної групи з метою розробки положення про проведення військово-спортивної гри на місцевості «Ігри патріотів – 2009», підготовки до гри.
3. Співпраця з батьками учнів, мешканцями мікрорайону, керівниками спортивних клубів з метою залучення їх до організації та проведення гри.
4. Організація та проведення військово-спортивної гри на місцевості «Ігри патріотів».

План

реалізації проекту «Ігри патріотів»

№	Зміст роботи	Час проведення	Місце проведення, відповідальний
<i>Забезпечення проекту «Ігри патріотів»</i>			
1.	Виготовлення вивіски «Ігри патріотів» - поруч з Вами ».	Протягом тижня	Волонтери
2.	Фото та відеорепортаж.	У день гри	Шкільний майданчик, волонтери
3.	Робота гуртка «Юнкор» (радіорепортаж з місця проведення гри, спілкування з гостями).	У день гри 8.00	Шкільний майданчик, керівник гуртка
4.	Демонстрація мультимедійної презентації «Нове покоління вибирає Батьківщину».	Протягом дня	Центральний вхід, волонтери
5.	Заповнення рейтингових таблиць по класах та зведеної таблиці щодо участі в грі (день проведення).	Під час проведення гри	Штаб гри

<i>Підготовча робота</i>			
1.	Запрошення мешканців мікрорайону, представників бізнесу, керівників спортивних клубів	Квітень	За містом проживання та розташування
2.	Розробка пропозицій щодо співпраці з представниками бізнесу	Квітень	Зал засідань, волонтери
3.	Розробка пропозицій щодо співпраці з мешканцями мікрорайону, керівниками спортивних клубів.	Квітень	Зал засідань, волонтери
4.	Оформлення спортивного та шкільного майданчику.	У день гри	Шкільний майданчик, спортивна зала
5.	Випуск та вручення запрошень представникам бізнесу, керівникам спортивних клубів, мешканцям мікрорайону	За тиждень до початку гри	Волонтери
6.	Випуск оголошень та їх розповсюдження в мікрорайоні школи.	Квітень	Мікрорайон школи, волонтери
<i>Організаційна робота</i>			
1.	Засідання ініціативної групи: - розробка положення проведення гри «Ігри патріотів»; - розподіл доручень; - проведення співбесід, інструктажів з класними колективами щодо підготовки та проведення гри.	Грудень – квітень	Актова зала
2.	Нарада при директорові щодо підготовки та проведення гри ” Ігри патріотів ”.	Квітень	Кабінет директора
<i>План проведення військово-спортивної гри “Ігри патріотів”</i>			
1.	Урок мужності, присвячений святкуванню Дня Перемоги.	У день гри 08.00-08.30	Класні кабінети
2	Практична перевірка здатності учнів діяти за сигналами оповіщення ЦО.	У день гри 09.20.-09.30.	Класні кабінети
<i>План проведення військово-спортивної гри “Ігри патріотів”</i>			
1.	Лінійка-відкриття гри «Ігри патріотів».	09.45.-10.15	Шкільний майданчик

2.	Етапи проходження гри: “Силова “; - підтягування; - кидання гранати; - естафета.	За маршрутними листами	Шкільний майданчик
	“Медична допомога”: - надання першої медичної допомоги; - транспортування потерпілого.	За маршрутними листами	Шкільний майданчик
	Конкурс малюнків на асфальті “Моя квітуча Батьківщина.	За маршрутними листами	Шкільний майданчик
	“Школа здоров’я”: - цілющі властивості рослин; - «Фіторецепти бабусі».	За маршрутними листами	Шкільний майданчик
	“Моя особиста безпека” (інсценування правил безпеки).	За маршрутними листами	Шкільний майданчик
	“Історія «Молодої гвардії» – вікторина.	За маршрутними листами	Кабінет історії
	“Державна символіка”(герб, прапор, гімн).	За маршрутними листами	Музей Бойової слави
	«Телеграма ветерану ВВВ».	За маршрутними листами	Каб. №17
	“Переправа по купинах ”.	За маршрутними листами	Шкільний майданчик
	«Мінне поле».	За маршрутними листами	Спортивний майданчик
	“Просування через «мишоловку».	За маршрутними листами	Спортивна зала
	«Павутиння».	За маршрутними листами	Спортивна зала
	«Пісні воєнних років».	За маршрутними листами	Зала Бойової слави
	Станція «Смачна» (відвідування польової каші).	Після закінчення гри	Шкільна їдальня
16	Підведення підсумків дня, лінійка- закриття, вручення грамот, призів	13.00.-13.30.	Шкільний майданчик

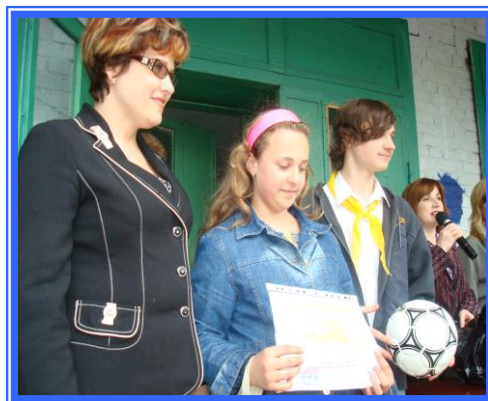
**Умови проходження
військово-спортивної гри “Ігри патріотів”**

1. Кожен клас – це військовий загін, який має свою назву, девіз, емблему.
2. Кожний загін пересувається по спортивному майданчику згідно з маршрутними листами.

3. Кожен загін має змогу отримати додаткові бали, якщо до змагання будуть залучені батьки, близькі родичі.
4. Результати проходження станцій заносяться в рейтингові таблиці.

Підведення підсумків

1. Переможці визначаються за набраними балами серед трьох вікових категорій (1-5, 6-8, 9-10 класи).
2. Загони-переможці нагороджуються призами, грамотами.

Література

1. Бех І., Чорна К. Програма патріотичного виховання дітей та учнівської молоді// Шкільний світ. – 2007. - № 13. – С. 213.
2. Пашкович И.А. Патриотическое воспитание: система работы, планирование, конспекты уроков, разработки занятий. – Волгоград: Учитель, 2006. – 169 с.
3. Пишаємось Вітчизною своєю. Сценарії/ Упоряд. Н.В. Борисова. – Х.: Ранок-НТ, 2007. – 144 с.
4. План виховної роботи/ Під заг. ред В.В. Григораша. – Х.: Вид. Група «Основа», 2007. – 208 с.
5. Система открытых мероприятий в школе: классные часы, внеклассные мероприятия, открытые уроки. – Волоград: Учитель, 2007. – 204 с.